

خلاقیت مهارتی آموختنی است

آذر ۱۳۹۶

گروه آموزش خلاقیت نوآفرین

noafarin_group

noafarin . group

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

پدید آورنده: گروه آموزش خلاقیت نوآفرین

(محمدحسن توفیقی، شهناز امیرحسینی، سعیده قاسمی)

عنوان: خلاقیت مهارتی آموختنی است

تعداد صفحات: ۲۱ ص

موضوع: خلاقیت، کارآفرینی

سال انتشار: ۱۳۹۶

۴۹۰۰ تومان

توجه: این کتاب الکترونیکی توسط گروه نوآفرین به

علاقتمندان رشد و پیشرفت کشور به عنوان **هدیه**

تقدیم می گردد.

فهرست

- ۴..... کسی هست که نمی‌خواهد موفق شود؟
- ۵..... خلاقیت چیست؟
- ۷..... چرا خلاقیت مورد نیاز است؟
- ۸..... خلاقیت به راحتی به دست می‌آید یا کار سختی است؟
- ۱۰..... به چه کسی خلاق می‌گویند؟
- ۱۰..... زاویه دید متفاوت
- ۱۰..... نبود بهانه‌گیری
- ۱۱..... تیزحسی
- ۱۱..... مکانیزم مغز ما برای بروز خلاقیت چگونه است؟

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

چه تکنیک‌هایی برای آموزش یا تقویت خلاقیت ما وجود دارد؟ ۱۳

تکنیک بارش فکری ۱۴

تکنیک شش کلاه تفکر ۱۴

تکنیک جابجایی اجباری ۱۴

تکنیک اسکمپر ۱۵

تکنیک جایگزینی ۱۵

تکنیک ترکیب ۱۵

تکنیک تطبیق/سازگاری ۱۶

تکنیک بزرگ‌تر کردن/بهبود ۱۶

تکنیک کاربردهای دیگر ۱۶

تکنیک حذف ۱۶

تکنیک وارونه‌سازی یا بازآرایی ۱۶

ذکر یک نمونه فرد خلاق بسیار موفق ۱۷

ایده‌های خود را از دست ندهید ۱۸

سخن آخر ۲۰

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

۳

کسی هست که نمی‌خواهد موفق شود؟

بعید به نظر می‌رسد که کسی بگوید من می‌خواهم بدبخت باشم و شکست بخورم یا اصلاً از موفقیت بدم می‌آید. پس به نظر طبیعی است که فکر هرروز و همیشگی ما این است که تمام تلاش خود را به کارگیریم تا به موفقیت برسیم.

اکنون فارغ از اینکه چه کسب‌وکاری دارید لطفاً به این نکته توجه بفرمایید:

آیا شما اولین نفری هستید که قصد انجام این کسب‌وکار را دارید؟ اگر جواب مثبت است که به شما تبریک می‌گوییم و امیدوارم که با رعایت نکات اصولی، کسب‌وکار موفق داشته باشید. اما اگر جواب منفی است، خب جا دارد از خودتان بپرسید؛ چرا باوجود تکراری بودن کسب‌وکارم، محصول یا خدمت من باید موردتوجه دیگران قرار گیرد؟ واقعاً محصول و کالای من چه فرقی با دیگر رقبای من دارد که مشتری از بین انبوه ارائه‌ها، محصول مرا انتخاب کند؟

واضح است که مشتری، مشابه آن خدمت و کالا و محصول را در حال حاضر در اختیار دارد. چرا باید جذب شرکت یا موسسه یا مغازه شما بشود؟

در این نقطه به این واقعیت می‌رسیم که برای جلب مخاطبان و مشتریان باید با دیگران متفاوت باشیم تا انتخاب اول آنان قرار بگیریم. در اینجا لزوم متمایز بودن و متفاوت ظاهر شدن خودنمایی می‌کند.

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

به نظر شما آیا صرف این که نیاز به تمایز و تفاوت را احساس کردیم مسئله حل می‌شود؟ وقتی صحبت از تمایز به میان می‌آید به مقوله دل‌نشین خلاقیت می‌رسیم. لازمه متمایز بودن خلاق بودن است.

۵

خلاقیت چیست؟

قطعاً اولین چیزی که ما می‌خواهیم در این زمینه بدانیم این است که خلاقیت چیست تا بعد به اینجا برسیم که چرا باید خلاق باشیم. خیلی از ما تصور درستی از خلاق بودن نداریم، گرچه خلاقیت از مفاهیم علوم انسانی است بنابراین تعریف واحدی هم ندارد.

برخی تعاریف خیلی استعاری از خلاقیت دارند و برخی تعاریف فرمول‌بندی شده. یکی از اولین چیزهایی که به ذهنمان می‌رسد احتمالاً این است که خلاقیت یعنی به وجود آوردن چیز جدیدی که تازه‌حال وجود نداشته است. برخی معتقدند که خلاقیت در واقع ترکیب است، ترکیب ایده‌هایی که وجود دارد و خلق چیز جدیدی از آن‌ها.

ما هم اگر بخواهیم یک تعریف برای خلاقیت داشته باشیم می‌توانیم بگوییم که "خلاقیت توانایی دادن ایده‌های مختلفی است که جدید باشند

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

و کاربردی برای حل مشکلات و چالش‌های پیش رو". در این تعریف با چند مورد روبه‌رو هستیم:

۶

اول اینکه می‌بینیم به مشکل و چالش اشاره شده، قطعاً همه ما در طول زندگی با چالش‌های مختلفی روبه‌رو هستیم بنابراین خلاقیت می‌تواند راهی مؤثر باشد برای مدیریت این چالش‌ها.

در خلاقیت راه‌حل‌های متعددی داریم. حتماً یادمان باشد که در دادن راه‌حل‌ها و ایده‌ها به یک ایده بسنده نکنیم، وقتی ایده می‌دهیم سریع فکر نکنیم که ایده‌مان بد است و فوراً ناامید شویم، یا به‌عکس سریع فکر نکنیم که خیلی خوب است و دیگر ادامه ندهیم. تنوع و تعدد در ایده دادن یک رکن اساسی در خلاق بودن است.

به‌علاوه این که ایده‌ها باید جدید باشند. کاملاً مشخص است که کلمه خلاقانه در ذهن همه ما با جدید بودن مترادف است. این جدید بودن می‌تواند یک چیز کاملاً جدید باشد و یا این که کاربرد جدیدی از یک چیز موجود باشد.

و درنهایت این که ایده‌ها باید کاربردی باشند، اگر ما می‌خواهیم چالش و مشکلی را از پیش رو برداریم و یا برای نیازمان چیز جدیدی را خلق کنیم باید ایده‌هایمان قابلیت اجرایی داشته باشند.

چرا خلاقیت موردنیاز است؟

به دلایل مختلفی خلاقیت موردنیاز هست؛ یکی از این دلایل این است که ما با خلاقیت متمایز و از گروه بسیار بزرگ غیر خلاق‌ها جدا می‌شویم و می‌توانیم کارهای جدیدی انجام بدهیم. اما سؤالی که ممکن است وجود داشته باشد این است که آیا ما افراد غیر خلاق داریم؟

خلاقیت چیزی است ذاتی و نه‌آدینه‌شده در درون تمام انسان‌ها. این عبارت شاید برای شما عجیب باشد، شاید فکر کنید که عده‌ای از افراد جامعه خلاق هستند و عده‌ای دیگر خلاق نیستند. اما می‌خواهیم به شما بگوییم که همه ما خلاق هستیم و خلاق به دنیا آمده‌ایم.

اگر به کودکی‌های خودمان فکر کنیم یادمان می‌آید که همه خلاق بودیم و بازی‌های خلاقانه انجام می‌دادیم و کارهای خلاقانه می‌کردیم و بسیاری از محدودیت‌ها را با خلاقیت‌هایمان کنار می‌زدیم. اما به‌مرور زمان با آموزش‌هایی که از خانواده و جامعه و آموزش و پرورشمان دریافت کرده‌ایم، با خط دادن‌ها و بکن‌نکن‌های مداوم آن‌ها و بسیاری مسائل دیگر به‌مرور زمان خلاقیت‌مان را از دست داده‌ایم.

پس ما درواقع گروه خلاق و گروه غیر خلاق نداریم. همه انسان‌ها خلاق هستند اما برای اینکه راحت‌تر با این قضیه روبرو بشویم مجبور هستیم افرادی را که از خلاقیت خودشان استفاده نمی‌کنند را گروه غیر خلاق‌ها

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

بنامیم، پس گروه غیر خلاق، که حتی ممکن است خود ما جزو آن‌ها باشیم، خلاق‌هایی هستند که از خلاقیتشان استفاده نمی‌کنند.

۸

بنابراین متمایز شدن یکی از مزایای خلاقیت است که برای پیشرفت و موفقیت به آن نیاز داریم. یکی دیگر از مواردی که قبلاً به آن اشاره کردیم این است که خلاقیت در مدیریت چالش‌ها استفاده می‌شود. بنابراین برای حل و فصل چالش‌ها و مدیریت آن‌ها در زندگی روزمره به خلاقیت نیاز داریم. سوم اینکه در کسب و کارهای امروزی و در دنیای امروزی خلاقیت دیگر پارامتر ویژه‌ای نیست بلکه به یک قابلیت حیاتی و ضروری تبدیل شده است. بنابراین ما در حرفه و کسب و کارمان نه تنها برای رشد بلکه برای بقا به خلاقیت نیاز داریم.

خلاقیت به راحتی به دست می‌آید یا کار سختی است؟

خلاقیت هم مثل هر چیز دیگری که ما می‌خواهیم یاد بگیریم سختی‌های خودش را دارد. قطعاً ما برای یادگیری هر چیزی نیاز به تمرین داریم. به تدریج آن کار برای ما راحت شده و ملکه ذهنمان می‌شود، خلاقیت هم به همین صورت است. برای بعضی از افراد ایده دادن کار راحتی است اما

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

دادن ایده‌های کاربردی برای آن‌ها کار سختی است. اما برای برخی به‌طور کلی ایده دادن کار مشکلی است.

۹

هر فرد با تمرین کردن و تمرکز بر ویژگی‌های مثبت و قابلیت‌های خود می‌تواند ذهن خود را تبدیل به ذهن خلاق نماید. وقتی ذهن ما چنین باشد تفکر واگرا پیدا می‌کند. در این حال ما در همه مسائل موردنیازمان حتی در بسیاری از کارهای روزمره خود به‌طور ناخودآگاه خلاق عمل می‌کنیم.

تفکر واگرا داشتن به این معنی است که ما برای حل مشکل، چالش یا نیاز دنبال راه‌حل‌های متفاوت باشیم، نه دنبال یک راه‌حل منطقی که بر اساس داده‌های پیشین یاد گرفته‌ایم. وقتی دنبال راه‌حل‌های مختلف می‌گردیم ذهن ما کم‌کم این‌گونه تربیت می‌شود که برای هر مسئله‌ای در طول روز در ارتباط با افراد خانواده، در جامعه، در کار و حرفه‌مان همه و همه خلاقانه عمل کند و بدون اینکه ما به خود زحمت دهیم روش‌های زیادی را به ما به‌عنوان راه‌حل اعلام کند و درنهایت راه‌حل مناسب و جدیدی را پیش پای ما قرار می‌دهد.

از طریق مطالعه کتاب‌های خلاقیت، شرکت در دوره‌های رشد خلاقیت، تکرار و تمرین و آموزش می‌توانیم خلاقیت کم‌رنگ شده‌مان را بازیابی کنیم و از مزایای بی‌حد آن استفاده نماییم.

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

بباید کمی راجع به ویژگی‌های یک فرد خلاق صحبت کنیم.

۱۰

به چه کسی خلاق می‌گویند؟

افراد خلاق وقتی به فکر موضوعی هستند در همه مواقع دنبال کمک گرفتن از پدیده‌های اطرافشان هستند تا یک نوآوری انجام بدهند. اهم ویژگی‌های افراد اخلاق را می‌توان به شرح زیر اشاره نمود:

زاویه دید متفاوت

مهم‌ترین ویژگی افراد خلاق، نوع نگاه و زاویه دید آن‌ها به اطرافشان است. آن‌ها تلاش می‌کنند از هر پدیده‌ای ایده بگیرند و تلاش می‌کنند حتی بین موارد کاملاً نامرتب با موضوع موردنظرشان ارتباطی کشف کنند. کافی است کمی تیزبین و با دقت باشیم تا شگفتی بیافرینیم. با بررسی ابداعات و اختراعات و اکتشافات به این نکته می‌رسیم که تمام آن‌ها توسط افراد خلاق صورت گرفته است.

نبود بهانه‌گیری

آدم خلاق بهانه نمی‌گیرد. تمام تلاش خود را بکار می‌بندد تا با امکانات موجود در اطراف خود یک روش جدید به وجود بیاورد. بعضی افراد سالیان متمادی کار یکنواختی را انجام می‌دهند بدون آن‌که کوچک‌ترین تغییری

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

در آن به وجود آورند. طبیعی است که وقتی در زندگی و کسب و کارمان هیچ موردی تغییر نکند نتایج هم عوض نخواهند شد و دچار تکرار مکررات خواهیم شد و نباید منتظر معجزه‌ای باشیم.

تیزحسی

تیزحسی به راحتی با تمرین حاصل می‌شود. فقط کافی است به صورت هدفمند روی یک موضوع تمرکز کنید. آنگاه از همه مشاهدات خود ایده خواهید گرفت. با یادگیری تکنیک‌های خلاقیت به راحتی تیزحسی را تجربه خواهید کرد.

موضوع مهمی که باید به آن توجه کنیم این نکته طلایی است که ما قبل از انجام هر کاری ابتدا آن کار را در ذهنمان تصور کنیم و ضمیر ناخودآگاه ما آن کار را انجام‌شده فرض کند به گونه‌ای که ما خود را در حال انجام آن کار ببینیم.

مکانیزم مغز ما برای بروز خلاقیت چگونه

است؟

دانشمندان مغز انسان را به سه قسمت مغز قدیم مغز میانی و مغز جدید تقسیم کرده‌اند. مغز قدیم کارش حفظ وضعیت موجود و مراقبت از سلامت

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

ماست و لذا ما را به سکون و پرهیز از هرگونه ریسک و خطر ترغیب می‌نماید. مغز میانی به امر عواطف و احساسات ما می‌پردازد و ویژگی‌های آن را در ما مدیریت می‌کند و نیز واسطه بین مغز قدیم و جدید است. مغز جدید دارای ویژگی‌های منطقی و محاسباتی است و تفکر و ایده پردازی و خلاقیت در آن جریان دارد.

وقتی هدفی را در زندگی تعیین می‌کنیم، بین وضعیت موجود و مطلوب ما فاصله و شکافی ایجاد می‌شود. این فاصله موجب درگیر شدن مغز ما می‌گردد. در این حالت احساس استرس و اضطراب در ما ایجاد می‌شود. مغز ما در تکاپوی برطرف کردن این استرس مزاحم برمی‌آید. لذا حذف این استرس در مرحله اول بر عهده مغز قدیم است. مغز قدیم با ارائه دلایلی که ما به آن‌ها بهانه می‌گوییم سعی در منصرف کردن ما از اهدافمان دارد. با این کار می‌خواهد فاصله ایجادشده را از اساس برطرف سازد و ما را در وضعیت موجود تثبیت نماید. اگرچه در این صورت استرس در ما کاهش می‌یابد و حتی ممکن است محو شود اما شادی به سراغ ما نمی‌آید و اگر باشد بسیار محدود و ناپایدار خواهد بود. چراکه به‌جای آن احساس درجا زدن و حسرت نرسیدن به آرزوها در ما شکل می‌گیرد.

رویکرد دیگری نیز می‌تواند توسط مغز ما دنبال شود. در این رویکرد با اصرار بر اهدافمان می‌توانیم این فاصله را به شکل دیگری کاهش دهیم و با مداومت بر این روند این فاصله را به‌طور کامل برطرف نماییم. در این

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

حال مغز قدیم به‌مرور متوجه اصرار خواسته توسط خود ما می‌گردد و از حیث امنیت ما مطمئن می‌شود و لذا از تلاش خود برای کاهش فاصله دست می‌کشد و زمینه را برای به میدان آمدن مغز جدید فراهم می‌سازد. در این حال است که مغز ما شروع به ایده پردازی و خلاقیت و در نتیجه یافتن راه‌حل برای برطرف کردن این فاصله می‌شود. بر این اساس با رسیدن به اهداف و کسب موفقیت علاوه بر برطرف شدن استرس، شادی پایدار هم حاصل می‌گردد.

در نتیجه بدیهی است که در هنگام ترس و وحشت، خلاقیت در ما تقریباً به صفر می‌رسد. بدین خاطر برای فراهم ساختن شرایط مناسب برای بروز خلاقیت افراد، باید محیط زندگی و کار آن‌ها را از هر گونه ترس و اضطراب و عوامل مزاحم دور ساخت.

چه تکنیک‌هایی برای آموزش یا تقویت

خلاقیت ما وجود دارد؟

تکنیک‌های کلاسیک و مدرنی برای این منظور وجود دارد. هر تکنیک ویژگی خاصی دارد و می‌تواند بخشی از قوه خلاقیت ما را فعال سازد و برای مواردی مناسب‌تر است. تعدادی از این تکنیک‌ها در اینجا به اختصار معرفی می‌گردند:

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

۱۴

تکنیک بارش فکری: این تکنیک به‌ویژه در مواقعی که در بن‌بست ایده گرفتار شده‌ایم و یا می‌خواهیم از قابلیت مشارکت گروهی بهره بگیریم تا تنوع فراوانی از ایده‌ها از دیدگاه‌های مختلف خلق کنیم بسیار مؤثر است. قواعد پایه‌ای مهم در این تکنیک وجود دارد که عدم توجه به آن‌ها کارایی آن را از بین خواهد برد. از جمله؛ تبیین خوب مسئله و طرح پرسش‌های برانگیزاننده مناسب، تنوع‌بخشی در نفرات گروه، پرهیز جدی از نقد و موضع‌گیری و اطمینان بخشی از اجرای نتیجه.

تکنیک شش کلاه تفکر: این تکنیک به ما کمک می‌کند تا بتوانیم خود را در مواضع فکری مختلف قرار دهیم و از انحصار ویژگی فکری خود خارج شویم. قابلیت دستیابی هم‌زمان به دیدگاه‌های واقع‌بینانه، خوش‌بینانه، بدبینانه، احساسی، خلاقانه و کلان نگر، از دستاوردهای ارزشمند این روش است.

تکنیک جابجایی اجباری: این تکنیک به ما کمک می‌کند تا بتوانیم بین کلمات به‌ظاهر بی‌ربط تلاش کنیم تا ارتباطی جالب بیابیم. کلماتی که تا قبل از این شاید هیچ‌گاه در کنار هم قرار نگرفته بودند اکنون توسط ما می‌توانند همراهانی جدید و جذابی شوند. مانند یافتن ارتباطی بین تعدادی از اسامی با تعدادی از

صفات به ظاهر بی ارتباط باهمدیگر. به عنوان نمونه این کار ممکن است به ایده‌هایی مانند کت جادویی یا قابلمه شفاف منجر شود. **تکنیک اسکمپر:** این تکنیک به عنوان یک تکنیک کلاسیک به خوبی می‌تواند در همه سطوح و شرایط مورد استفاده قرار گیرد. این تکنیک به ویژه برای مواردی که نیاز به بهبود سریع مشخصات و شرایط هستیم بسیار مناسب است. از این تکنیک معمولاً کمتر در خلق ایده‌های کاملاً جدید و بکر استفاده می‌شود. این تکنیک، هفت تکنیک دیگر را زیرمجموعه خود دارد که شامل موارد زیر است:

تکنیک جایگزینی: در این تکنیک برای بخشی یا اجزایی از یک مجموعه یا روش موجود جزء جایگزین در نظر می‌گیریم و به این وسیله در کارایی یا مشخصات آن تغییر یا بهبود محسوسی ایجاد می‌کنیم. مانند استفاده از سوخت گاز به جای بنزین در خودروها.

تکنیک ترکیب: در این تکنیک دو یا چند جزء را به گونه‌ای باهم ترکیب یا تلفیق می‌کنیم که مجموعه‌ای با عملکرد متفاوت و فراتر از هر یک از اجزا به دست آید. مانند لباس کلاه‌دار یا سوئی شرت که ترکیبی از بلوز و کلاه است.

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

تکنیک تطبیق/سازگاری: در این تکنیک از به‌روزرسانی

یک چیز برای انطباق یا هماهنگی با شرایط جدید استفاده

می‌شود. مانند راه شیب‌دار کنار پله‌ها برای معلولان

تکنیک بزرگ‌تر کردن/بهبود: به کمک این تکنیک افزایش

محسوس تعداد و ابعاد یا وزن موردنظر است. همچنین بهبود

مشخصات یا کیفیت جزء یا بخشی از یک مجموعه با روش را

می‌توان در نظر گرفت. مانند خودکار چهار رنگ و ضد آب کردن

ساعت مچی

تکنیک کاربردهای دیگر: بسیاری از اشیاء و روش‌هایی که

برای استفاده در یک حوزه خاص طراحی و یا معمولاً در نظر

گرفته شده‌اند را می‌توان به کمک این تکنیک در حوزه‌های

دیگری نیز به کار گرفت. مانند استفاده از شانه تخم‌مرغ برای

آکوستیک کردن استودیو

تکنیک حذف: کوچک‌سازی یک چیز یا کوتاه کردن یک

فرایند یا برداشتن جزئی از یک مجموعه که دیگر به آن نیاز

نیست. مانند تلفن بی‌سیم یا کاهش مراحل اداری انجام یک کار

تکنیک وارونه‌سازی یا بازآرایی: اگر بتوانیم به چیز یا

روشی که الآن وجود دارد به‌طور وارونه (از نظر ظاهری یا

عملکردی) به آن بنگریم، به کمک این روش می‌توانیم به راحتی

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

و به‌طور حیرت‌انگیز چیز یا روش جدیدی ابداع کنیم. همچنین گاهی آرایش مجدد اجزای یک مجموعه یا اجزای یک فرایند ممکن است منجر به بهبود و تحول محسوسی در آن‌ها گردد.

۱۷

ذکر یک نمونه فرد خلاق بسیار موفق

شاید اسم آقای عباس برزگر را شنیده باشید. عباس برزگر یک روستایی میلیاردر اهل بوانات استان فارس است که نام او به‌عنوان کارآفرین صنعت گردشگری در یونسکو به ثبت رسیده و جلوه تمام نمایی از خلاقیت و خودباوری است. در حال حاضر شمار زیادی از گردشگران خارجی به خاطر دیدن دهکده گردشگری او به ایران سفر می‌کنند. او هرروز در اندیشه توسعه کسب‌وکار خود است و با به‌کارگیری خلاقیت، از تمام امکانات زادگاهش برای رسیدن به اهداف خود بهره می‌گیرد.

ایده‌های خود را از دست ندهید

همیشه همراه خود قلم و کاغذ یا وسیله یادداشتی همراه داشته باشید و به محض این که ایده‌ای به ذهنتان رسید آن را فوراً یادداشت نمایید. چون ایده‌ها فوراً از ذهن ما خارج می‌شوند. به هیچ وجه حتی چند ثانیه به ذهنتان اعتماد نکنید. حتی ممکن است ایده بسیار خوبی به ذهنتان برسد اما در فاصله زمانی رفتن برای ثبت آن از ذهنتان خارج شود. بنابراین وسایل

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

یادداشتتان باید همواره دم دستتان باشد. پیشنهاد می‌کنیم در حمام و آشپزخانه و داخل خودرو خود و هرجایی که احتمال ایده یابی شما زیاد است مازیک یا خودکار همراه خود داشته باشید. بعد از ثبت کلمات کلیدی و مغز ایده‌تان، سر فرصت می‌توانید به آن‌ها بپردازید و آن‌ها را بسط دهید.

سخن آخر

اگر شما هم علاقه‌مند هستید فرد موفق‌تری باشید یقیناً به ضرورت خلاق بودن آگاه هستید. همان‌گونه که گفته شد خلاقیت یک مهارت آموختنی است و اگر شما هم دوست دارید به‌عنوان یک فرد خلاق شناخته شوید به شما پیشنهاد می‌کنیم از طریق سایت‌ها و کانال‌های زیر ما را دنبال کنید تا با تکنیک‌های خلاقیت بیشتر آشنا شوید.

کانال تلگرام گروه نوآفرین: t.me/noafarin_group

صفحه اینستاگرام گروه نوآفرین:

[Instagram.com/noafarin.group](https://www.instagram.com/noafarin.group)

ایمیل گروه نوآفرین: groupnoafarin@gmail.com

شماره تماس گروه نوآفرین: ۰۹۳۹۶۴۷۷۰۲۸

اعضاء گروه نوآفرین:

محمدحسن توفیقی . شهناز امیرحسینی . سعیده قاسمی

✓ خلاقیت مهارتی آموختنی است

۲۱

